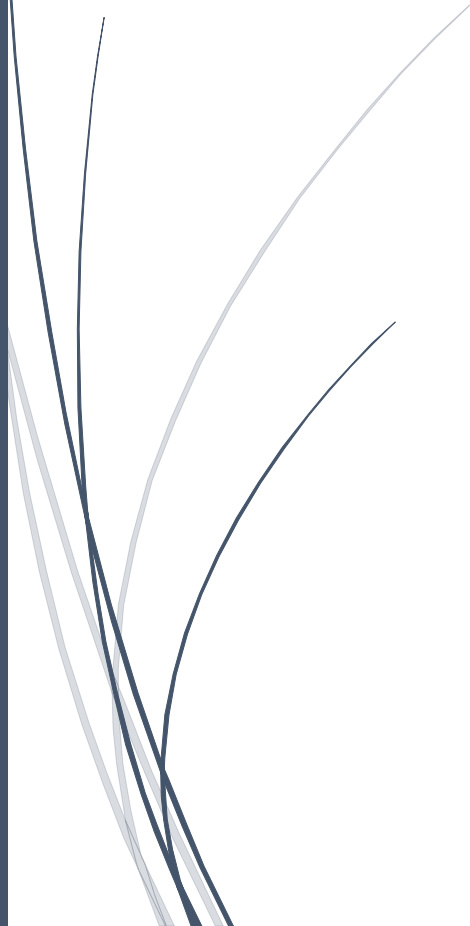

Maart 2022

Anti-pestprotocol

VO-Steenwijk

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Pesten	2
2.1. Wat is pesten?	2
2.2. Uitgangspunten.....	2
2.3. Voorbeelden van pestgedrag	2
2.4. Rollen bij pesten	3
2.4.1. De gepeste leerling	3
2.4.2. De pestende leerling	3
2.4.3. De meelopers.....	3
2.4.4. De buitenstaanders	3
3. De aanpak van pesten	4
3.1. Preventie	4
3.2. Stappenplan na melding van pesten	5
Bijlage 1 De vijfsporenaanpak	6
Bijlage 2 Cyberpesten	7
Bijlage 3 Opdracht verkreukeld papier.....	8

1. Inleiding

Veiligheid is een belangrijke waarde binnen alle afdelingen van onze school. We willen een pedagogisch klimaat bieden waarin de leerlingen zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen.

'Pesten' is in strijd met onze uitgangspunten. Het pestprotocol, geschreven voor leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers geeft het beleid van de school weer ten aanzien van pesten. Het beschrijft wat we onder pesten verstaan, welke preventieve acties worden ondernomen om pesten tegen te gaan en welk stappenplan we hanteren na een melding van pesten. Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten, door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het protocol een informatieve en verwijzende functie.

2. Pesten

2.1. Wat is pesten?

Pesten betekent het systematisch misbruiken van je persoonlijke macht en/of kracht om anderen die zich niet of moeilijk kunnen verweren pijn te doen, te intimideren of bang te maken met de bedoeling er uiteindelijk zelf beter van te worden. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

2.2. Uitgangspunten

Een pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door de betrokken partijen. De docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken is daarbij een voorwaarde.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat, waarin pesten als onacceptabel gedrag wordt gezien.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten direct en indirect kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop op steekt.
5. De school werkt aan de hand van de vijfsporenaanpak (zie bijlage 1).
6. De school ontplooit preventieve (les) activiteiten.

2.3. Voorbeelden van pestgedrag

Pesten gebeurt niet altijd op dezelfde wijze. Soms wordt een onderscheid gemaakt tussen direct pesten en indirect pesten. Het direct pesten is onder te verdelen in verbaal, fysiek en materieel pesten. Bij indirect pesten gaat het om het buitensluiten van iemand.

- Verbaal: schelden, jennen
- Fysiek: slaan en schoppen
- Materieel: spullen afpakken of stukmaken
- Relatieel: roddelen en buitensluiten
- Digitaal: via de computer of telefoon (zie bijlage 2)

2.4. Rollen bij pesten

Als er wordt gepest, gebeurt het zelden dat er alleen daders en slachtoffers bij betrokken zijn. Vaak zijn er meer leerlingen aanwezig die op één of andere manier invloed uitoefenen op het pesten.

2.4.1. De gepeste leerling

Een kenmerk dat de meeste slachtoffers van pesten gemeen hebben, is dat zij minder weerbaar zijn. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pesten. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel komt waar hij zonder hulp niet uitkomt.

2.4.2. De pestende leerling

Er is geen éénduidig antwoord te vinden op wat een pestende leerling drijft. Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en/of verbaal sterker dan de gepeste leerling. Pestende leerlingen hebben vaak meer macht in de groep dan andere leerlingen. Pestende leerlingen blijken door andere leerlingen dan ook vaak populair gevonden te worden, maar dit betekent nog niet dat ze ook geliefd zijn.

2.4.3. De meelopers

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel of structureel actief of passief meedoen aan het pesten. Door mee te doen, laten deze leerlingen zien dat ze bij de subgroep willen horen en dat ze bij deze groep passen. Hierdoor wordt de kans kleiner om zelf doelwit te worden van pesterijen. Het biedt bescherming. Een deel van de meelopers zal het pestgedrag eigenlijk niet acceptabel vinden, maar doet het dan toch vanwege het voordeel van beschermd zijn.

Meelopers spelen een grote rol in het voortduren van pestgedrag. Het geeft de pestende leerling macht en stimulans om door te gaan.

2.4.4. De buitenstaanders

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij het actief pesten, ze willen niets met het pesten te maken hebben. Ze zijn vaak wel aanwezig als er wordt gepest, maar ze doen niet mee en grijpen ook niet in om het te stoppen. Ze lopen vaak weg of draaien zich om als ze het zien gebeuren.

3. De aanpak van pesten

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en pesten volgens een afgesproken handelswijze aanpakken.

3.1. Preventie

De coach bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden.

In de eerste klas kan in het begin van het jaar, tijdens de week tegen het pesten, de coach met de klas de opdracht 'probeer verkreukeld papier maar eens glad te strijken' uitvoeren (zie bijlage 3). Met deze opdracht leren de leerlingen dat pesten littekens achterlaat en wat dat voor gevolgen in het leven kan hebben voor de gepeste leerling. In elk lokaal komt een verkreukeld papier te hangen, waardoor de leerlingen er aan herinnerd worden en docenten leerlingen er op kunnen wijzen. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken, maar als hulp bieden/vragen, wordt beschouwd. Verder geldt:

- Tijdens de coachlessen wordt op vaste momenten aandacht besteed aan dit onderwerp, bijv. in de week tegen pesten. De coach wijst de leerlingen op de site <https://www.113.nl/i/pesten-op-school>.
- De onderbouw klassen vullen tijdens de anti-pestweek een sociogram in. Afhankelijk van de uitkomst hiervan maakt de coach pesten weer bespreekbaar.
- Indien een coach of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pestende leerling, de gepeste leerling, de meelopers en de buitenstaanders benoemd.
- Signalen rondom pesten, worden genoteerd in Magister van zowel de pestende leerling als de gepeste leerling.
- Op bepaalde momenten in het jaar worden leerlingen uit alle leerjaren in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan faalangst- of weerbaarheidstraining.
- Het schoolmaatschappelijk werk kan worden ingezet.
- (Peer) Mediation wordt ingezet als er signalen van pesten komen.

3.2. Stappenplan na melding van pesten

Hieronder volgt het stappenplan dat wordt gehanteerd door de coach, leerjaarcoördinator en de ondersteuningscoördinator naar aanleiding van een melding van pesten.

A. De coach

- Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de coach eerst met de gepeste leerling en op een later moment met de pestende leerling. Vervolgens voert de coach een gesprek met beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen. De gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt, worden in Magister genoteerd.
- De coach bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt. De ouders van de gepeste leerling en de pestende leerling worden op de hoogte gebracht. Ook dit wordt in Magister gezet.
- De coach praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid iedere leerling heeft.
- Indien het probleem escaleert, meldt de coach het gedrag aan de afdelingscoördinator. Tevens worden ouders/verzorgers op de hoogte gesteld en zo nodig betrokken bij het vinden van een oplossing.

B. De afdelingscoördinator

- De afdelingscoördinator kan in onderling overleg, de rol van de coach overnemen bij escalatie van het pestgedrag en wanneer het pestgedrag het klassenverband overstijgt.
- De afdelingscoördinator heeft zo nodig een gesprek met de gepeste leerling en de pestende leerling afzonderlijk.
- In het contact met de pestende leerling is het doel driedig, namelijk:
  - a. confronteren
  - b. mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
  - c. helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
- In het contact met de gepeste leerling wordt gekeken voor welk bepaald gedrag de leerlingen hem pesten.
- De afdelingscoördinator adviseert zo nodig, zowel aan de pestende leerling als de gepeste leerling, hulp door een leerlingbegeleider, School Maatschappelijk Werk of andere professionele hulp.
- De afdelingscoördinator stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt ze op de hoogte van het vervolgtraject.
- De afdelingscoördinator bespreekt met ouders de mogelijkheden tot hulp.
- De afdelingscoördinator koppelt alle informatie terug via het logboek in Magister.

C. De ondersteuningscoördinator

- De ondersteuningscoördinator ondersteunt waar nodig de coach en afdelingscoördinatoren.
- De ondersteuningscoördinator heeft de contacten met School Maatschappelijk Werk en overige professionele hulpinstanties.
- In overleg met afdelingscoördinator en coach wordt ervoor gezorgd dat er gastlessen worden gegeven rondom het thema pesten.
- In overleg met afdelingscoördinator en coach worden trainingen ingezet ter voorkoming van pesten en/of gepest worden; faalangsttraining en/of weerbaarheidstraining.

Bijlage 1 De vijfsporenaanpak

Binnen alle afdelingen van de school werken we aan de hand van de vijfsporenaanpak.

1: Algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat medewerkers op school voldoende informatie hebben over pesten en de aanpak van pesten.
- De school heeft een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen zo optimaal mogelijk is.

2: Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is of wat er speelt.
- Er wordt meegedacht over mogelijke oplossingen.
- De leerling weet bij wie hij terecht kan op het moment dat hij gepest wordt (coach-afdelingscoördinator-ondersteuningscoördinator).
- Hulp door School Maatschappelijk Werk kan worden ingezet.

3: Begeleiding aan de gepeste leerling

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pestende leerling.
- De achterliggende oorzaken boven tafel krijgen.
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.
- Bieden van hulp door de coach en/of schoolmaatschappelijk werker. Dit kan ook worden verplicht.

4: Het betrekken van de middengroep

- De coach bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en hoe de klas in positieve zin kan bijdragen.

5: Contact met ouders/verzorgers

- De school stelt ouders op de hoogte.
- De school biedt een luisterend oor en neemt de beleving van ouders serieus.
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Bijlage 2 Cyberpesten

Wat is cyberpesten?

Cyberpesten (digitaal pesten) is het pesten of misbruiken van het internet. Cyberpesten kan nog veel harder en hardnekkiger zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

Hoe wordt er gepest?

- Pestmail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen).
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van haat-mail of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Ongewenst contact met vreemden.
- Webcam seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden.
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

Het stappenplan na een melding van cyberpesten

1. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren.
2. Blokkeren van de afzender.
3. Dader proberen op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT- coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden.
4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. Verwijs de ouders zo nodig door. Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:
  - a. 0800-5010: de onderwijstelefoon
  - b. 0900-11131113: de vertrouwensinspectie
6. Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl tel: 0900-0101)
7. Verwijs de leerling door naar een hulpverlener wanneer verdere begeleiding nodig is.

Bijlage 3 Opdracht verkreukeld papier

Probeer verkreukeld papier maar eens glad te strijken.

Alle leerlingen in de klas krijgen een stuk papier. Vraag de leerlingen het stuk papier te verfromfaaien, het te verkreukelen, er een prop van te maken, het op de grond te gooien en er op te stampen. Kortom ze mogen er echt een puinhoop van te maken, maar ze mogen het papier zeker niet te verscheuren.

- Als de leerlingen het papier goed hebben toegetakeld geef je ze de opdracht om het papier voorzichtig weer open te vouwen, zodat het niet scheurt, daarna mogen ze het proberen weer glad te strijken.
- Wijs de kinderen op alle littekens en vuil die op het papier zitten.
- Vraag de leerlingen om excuses te maken. Laat ze zeggen dat het hen spijt dat ze het papier zo verkreukeld hebben.

Het lukt de leerlingen natuurlijk niet om het blad in de vorige gladde staat terug te krijgen, hoe ze ook proberen of hoe vaak ze ook sorry zeggen.

Wijs de leerlingen op alle littekens die ze achterlieten. En dat die littekens nooit meer zullen verdwijnen, hoe hard ze ook zullen proberen ze te repareren.

Dat is wat er gebeurt als je een ander pest. Je kan zeggen dat het je spijt, je kan proberen het weer goed te maken, maar de littekens zijn er en die blijven. Mensen van 80 kunnen nu nog navertellen hoe ze op school gepest werden. De kreukels gingen er niet meer uit. Hoe wil jij later herinnerd worden: als die rotzak die altijd anderen pestte? Of als een goede vriend of vriendin die altijd klaarstond om te helpen? Wat je nu doet zal men zich nog heel lang herinneren. Zal je straks, als je zelf al lang opa of oma bent, nog steeds gezien worden als die rotzak van toen?

Het is belangrijk om niet alleen de rol van de pestkop te bespreken, maar vooral ook de consequenties voor de gepeste (Wat houden de littekens in? Hoe zou iemand er op latere leeftijd nog last van kunnen hebben?) en vergeet vooral de rol van alle andere leerlingen niet (de meelopers en toekijkers).

In elk lokaal komt een verkreukeld papier te hangen, waardoor de leerlingen er aan herinnerd worden en docenten leerlingen er op kunnen wijzen.